מסורת הש"ס

עי' מ"ק יא ע"א ביצה לד ע"א

שם

גמ' ה"ג ובלבד שלא יגדלנו. וה"פ שלא יעשה תנור מחדש: אין סכין אותן בשמן. לאלחן ולהחליקן: הכי גרסינן ואין טשין אותן במטלית. וכ"ה בבבלי בביצה. וטשין היינו שפין: ואין חוסמין אותן בצונן. לאחר הסקן בשביל שיתקשו על ידי הצונן וכולהו אסורין משום דמתקן מנא: ה"ג ואם בשביל לשפות עליהן את הקדירה. וה"פ בשביל להעמיד עליו את הקדירה שיתבשל מהרה מותר ובבבלי הגירסא ואם בשביל לאפות מותר: ותני כן. ותניא נמי הכי: הרי הן ככל הכלים המיטלטלין. בשבת בחצר דחזו למיתב בגווייהו מידי: הורי מדוחק. שלא היה להם מקום לבשל ולאפות בו:

הלכה י מתני' ולמרפסת. הילוך שלפני עלייה שבני העלייה הולכים בו ויורדים דרך הסולם לחצר: ושפין את הסדקין. גגין שאינן משופעין טוחין אותן בטיט וכשיש סדקין בפתיית הטיט הדלף יורד בבית ואיכא פסידא: שפין. טחין: מעגילה. עץ עגול שבו מחליקין הגגות: במחלציים. כלי אומנות של ברזל רחבה כעין כף ולה בית יד: הציר. רגל הדלת הסובבת בתוך חור האסקופה התחתונה של פתח: ציגור. החור שבאסקופה: הקורה. קורות הבית ממש שנשברו אפילו קודם י"ט: ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד. שלא יאמר אמתין עד המועד שאין לי מלאכה אחרת ואעשה זאת: כבשין. כגון דגים וירקות וכיוצא בהן שכובשין במלח וחומץ: שיכול לאכול במועד. שיהו נכבשין מהר וראויין לאכול מיד: **גמ'** לגג ג'. דכיון דאין תשמישו תדיר סגי בג' טפחים: למרפסת. דתשמישו תדיר צריך מעקה י' טפחים: מתני'. כלומר לא תיקשי לך מתני' אברייתא דמתני' דתני ביד וברגל איירי במעגילה קטנה: עוקא דסולמא. כמין גומא עשוי מעץ שתהא הסולם עומדת בחוזקה שלא תמוט: אפילו כן. אעפ"י שהתיר לו א"ל לא ושאל עוד לזקן וחכם אחר ואל תסמוך עלי לחודאי: בשאינן אבודין. אם לא יכבשון אותו במועד הוא דאסור אם אינו יכול לאכול מהן במועד אבל בדבר המתקלקל אם אינו כובשו אסור: אם אומר את כן. שיהא מותר ללקט ולמכור במועד אפילו דבר שאינו אוכל ממנו במועד א"כ אף אתה מתיר כל האומנות במועד: ופריך לא כן א"ר בא דבדבר האבוד מותר. והני עשבים נמי דבר אבד הן אם לא ימכרם עכשיו: ומשני. מתני' לא יהא יוצא ומלקט וכו' בשלקטן ברגל הא ודאי אסור:

הדרן עלך פרק משקין

הלכה א מתני' מי שהפך. דרך בני אדם שמהפכין הזיתים בתוך המעטן שהן לבורים בו כשרוצין להכניסן לבית הבד ואי לא מסיק להו לבד לטחון לאחר שהפכן פסדי: ואירעו אבל. שאסור במלאכה: או שהטעוהו פועלים. שלא בא למלאכתו והגיע המועד טוען על הזיתים קורה של בית הבד פעם ראשון ומכביד כדי שיזובו קלת ולא יפסידו אבל לא בפעם שניה דתו לא פסדי: זולף

גמ' *תנא ר' חלפתא בר שאול ובלבד שלא יגדרנו בתחילה. *תני [א] התנור וכיריים חדשים אין סכין אותן בשמן ואין טולין אותן במטלית ואין חוסמין אותן בצונן בשביל שיתחסמו ואם בשביל רישפיך עליהן את הקדירה מותר. *ותני כן התנור וכיריים חדשים הרי הן ככל הכלים המיטלטלין בחצר. רבי יודן בי רבי ישמעאל [ב]הורי מדוחק להביא כירה חדשה מבית האומן לשפות עליה את הקדירה בתחילה ביום טוב:

הלכה י מתני' [ג] *ועושין מעקה לגג ולמרפסת מעשה הדיוט אבל לא מעשה אומן [ד] שפין את הסדקין ומעגילין אותן במעגילה ביד וברגל אבל לא במחלצייב [ה] הציר והצינור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו מתקנין אותן במועד ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד [ו] כבשין שהוא יכול לוכל מהן במועד כובשין: **גמ'** לגג שלשה ולמרפסת עשרה: שפין את הסדקין. תני ר' חייה השף שף ברגל והמעגל מעגל ביד. מתני' במעגילה קטנה ומה דתני ר' חייה במעגילה גדולה: הציר והצינור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו מתקנן במועד ובלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד. כהדא ר' מנא איתבר עוקא דסולמיה שאל לר' יונה אבוי ושרא ליה. אפילו כן א"ל פוק חמי חד סב וסמוך עלוי נפק ואשכח ר' בון בר כהנא ושאל ליה ושרא ליה: וכל כבשין שהוא יכול לוכל מהן במועד כובשן. הא כבשין שאינו יכול לוכל מהן במועד לא *א"ר בא הדא דאת אמר בשאינן אבודין אבל אם היה דבר אבד מותר. תני לא יהא יוצא ומלקט עשבים ומוכרן בשוק שאין דרכו לוכל מהן במועד. אמר רב הושעיה אם אומר את כן נמצאתה מתיר את האומנות במועד. לא כן אמר ר' בא הדא דאת אמר בשאינן אבודין אבל אם היה דבר אבד מותר. מתני' בשלקטן ברגל מה דאמר ר' בא בשלקטן מערב הרגל:

הדרן עלך פרק משקין

הלכה א מתני' *מי שהפך את זיתיו ואירעו אבל או אונס או שהטעיהו טוען קורה ראשונה ומניחה לאחר המועד דברי רבי יהודה י רבי יוסי אומר זולף

גמ' ובלבד שלא יגדרנו. בתחילה לעשותו מחדש ומיירי כשאינו יכול לייבש מהר כדי שישתמש בו לצורך המועד: אין סכין אותו בשמן. במועד כדי להחליקו: ואין טולין אותן במטלית. לעשות טלאי של טיט עליהן: ואין חוסמין אותן בצונן. לאחר שהוסקו להטיל עליהן מים צוננים כדי שיתחסמו ויתחזקו שיהו ראוין לאחר המועד: ואם בשביל לשפות עליהן את הקדירה במועד מותר. ותני כן וכו'. כלומר דהאי ברייתא נמי מיירי באותן שיכול להשתמש בהן במועד: הורי מדוחק וכו'. דס"ל הואיל וע"י כך מתחסמין הן אין לעשות כך לכתחלה אלא בשעת הדחק שאין לו כירה אחרת:

הלכה י מתני' עושין מעקה לגג ולמרפסת. מרפסת הילוך שלפני העלייה שבני העלייה הולכין בו ויורדין דרך סולם לחצר: מעשה הדיוט. מניח אבנים זו על גב זו ואינו טח בטיט עליהן: ושפין את הסדקין. גגות שאינן משופעין טוחין אותן בטיט וכשיש סדקין בטיט הדלף יורד בבית ואיכא פסידא שפין וטחין אותן: ומעגילין אותן במעגילה ביד וברגל. מעגילה הוא עץ עגול שבו מחליקין את הגגות וה"ק מעגילין אותן ביד וברגל כעין שעושין במעגילה אבל לא במעגילה ממש: אבל לא במחלצים. הוא כלי אומנות של ברזל רחבה כעין כף ולה בית יד שזהו מעשה אומן: הציר. רגל הדלת הסובבת בתוך חור האסקופה התחתונה של פתח: והצינור. החור שבאסקופה: והקורה. קורות הבית ממש שנשברו אפי' קודם י"ט מתקן אותן במועד לפי שזה הפסד גדול היא שאם יניח הפתח פתוח ודלתות שבורות נמצא מאבד כל מה שבבית: ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד. שלא יאמר אמתין עד המועד שאין לי מלאכה אחרת ואעשה זאת: כבשין. כגון דגים וירקות וכיוצא בהן שכובשין אותן במלח ובחומץ ושהוא יכול לאכול מהן במועד שהן נכבשין מהר כובשין במועד:

גמ' לגג. שיעור המעקה שמותר לעשות במועד שלשה טפחים ולמרפסת שמשתמשין בה תדיר עשרה טפחים: השף שף ברגל. שצריך שינוי והמעגל מעגיל ביד וכדמוקי לה לקמיה דמתני' מיירי במעגילה קטנה שאפשר לעגלה ברגל הלכך קתני במתני' ביד וברגל ומה דתני ר' חייה מיירי במעגילה גדולה שאי אפשר ברגל מעגלה ביד: כהדא. עובדא: עוקא דסולמיה. מדריגה של הסולם: אפי' כן. אמר לו אביו ר' יונה לא תסמוך עלי בלבד אלא פוק חמי חד סב ושאל אותו ותסמוך עליו: הדא דאת אמר. כשאין יכול לאכול מהן במועד אסור בשאינן אבודין אם ממתין לכובשן עד לאחר המועד אבל אם היה דבר אבד לעולם מותר במועד: שאין דרכן וכו'. אותן שאין יכול לאכול מהן במועד אסור: אם אומר את כן וכו'. טעמא קאמר שאם אומר אתה כן להתיר אפי' בשאין יכול לאכול מהן במועד נמצאת אתה מתיר את כל האומנות במועד: ופריך לא כן אמר ר' בא וכו'. אלמא בשהן אבודין לעולם מותר ובברייתא שהמא קתני בשאין דרכן לאכול מהן במועד אסור: מתניתא. ברייתא מיירי בשלקטן להעשבים ברגל ואינן מתקלקלין אם ממתין עד אחר הרגל ומה דאמר ר' בא מיירו בשלקטן מערב הרגל ובכה"ג קאמר אם היה דבר אבד מותר:

הדרן עלך פרק משקין בית השלחין

הלכה א מתני' מי שהפך את זיתיו. דרך בני אדם שמהפכין הזיתים בתוך המעטן שלבורין בו הזיתים כדי לחממן וקודם שמכניסן לבית הבד הופכין אותן ואי לא מסיק להו לבית הבד ולטחון ולעצור אותן לאחר שהפכן פסדי. ובתוך כך אירעו אבל ואסור במלאכה או אונס אחר או שהטעוהו פועלים שלא באו למלאכתן והגיע המועד: טוען. במועד קורה ראשונה של בית הבד על הזיתים כלומר פעם אחת להכביד עליהן כדי שיזובו מקצת שלא יפסידו אבל פעם שניה לא התירו משום דתו לא פסדי. דברי ר' יהודה ומדלא קתני הכא אם יכול לטעון בימי אבלו שמעינן דדברים המותרי' במועד אסור לאבל לעשות בידיו בימי אבלו שהרי מחמת האבל עכב עד המועד אבל אחרים טוענים לו קורה ראשונה בימי אבלו: ר' יוסי אומר זולף

עין משפט נר מצוה

נב
א מיי' פ"ג מיו"ט הל' יא טוש"ע או"ח סי' תקו ס"ס

נג
ב מיי' שם פ"ז הלכה ה טוש"ע שם סי' תק"מ ס"א

נד
ג מיי' שם טוש"ע שם ס"ג

נה
ד מיי' שם פ"ח הל' ז טוש"ע שם ס"ד

נו
ה מיי' שם פ"ז הל' ז טוא"ח סי' תקלג

א
ו מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סי' תקלח סעיף א

גליון הש"ס

[צ] עי' ברא"ש ביצה פ"ד אות טו:

שנויי נוסחאות (סו"ב) בתחלה בד"ו כתחלה. (סו"ה) לישפוך בד"ו לשפו' ובסרי"ר לישפות. (סו"ז) המיטלטלין בסרי"ר מטלטלים. (סו"ט) בתחלה בד"ו כתחלה. (סו"ג) דאת בד"ו דת וכן באו"ה נ"ה.

חדושי הרמ"ש

שלא יגדרנו. נ"ב עיין בק"ע שהגיה שצ"ל ויגדלנו וחידוש שלא הביא שכן כתבו נתוס' (יו"ד א) סוף ד"ה ה"ג ר' יהודה ובגליון הגמ' י"א א' כתבתי עוד מזה: איתבר עוקא דסולמייה. נ"ב כ"ל ברור שפירושו שלבי הסולם והוא נחליף חוק כמ"ש בעירובין (ע"ז ב') היכי דמי סולם המצרי אמרי דבי ר' ינאי כל שאין לו ד' חווקים וכן הוא בפ' חזקת הבתים דף נ"ט ע"א היכי דמי סולם המצרי אמרי דבי ר' ינאי כש"א לו ד' חווקים ועי' בויק"ר ר"פ כ"ס ובמ"כ ובירושלמי ובמה"ע כ' בנוסחאות דידן כ' עווקים וכ' בעל ערוך השם וכן פי' רגמ"ה לב"ב חווקים מעלות ועי' פינס"י בחומש פ' תרומה פ' והיו שמונה קרשים (כ"ו כ"ה):